

Oslo, 11.01.2017

En historisk sjanse for villreinen

Villreinen er en svært sårbar norsk ansvarsart, og pilene peker dessverre i feil retning for villreinen internasjonalt. Villreinen er nå definert som en truet dyreart med det økte ansvaret som dette medfører for vår egen forvaltningspraksis og prioritering av bestandens behov i møte med andre og motstridende interesser.

I en rekke vedtak har Stortinget med bredt flertall stadfestet sitt ansvar for villreinen i norsk og internasjonal sammenheng, sist gang i forbindelse med behandlingen av Naturmangfoldsmeldingen i juni 2016. Statsråder har lovet å forvalte den største gjenlevende andelen av den europeiske villreinen i tråd med det globale ansvaret Norge har påtatt seg gjennom internasjonalt avtaleverk. Litt er gjort, mye gjenstår! Heldigvis ligger mulighetene for å ta en historisk viktig avgjørelse for villreinen foran oss, ikke bak oss.

I forbindelse med NTP 2018-2029 ber vi om at Regjering og Storting velger Rv.7 som hovedveiforbindelse mellom øst og vest, og at veien må legges i lang tunnel under Hardangervidda. En slik løsning ville være det beste som har skjedd villreinen siden isen trakk seg tilbake for tusenvis av år siden. En slik løsning vil skape balanse mellom behovene samfunnet har for en vintersikker helårsvei som knytter sammen to av Norges største reiselivsregioner – Hallingdal og Hardanger, og behovet for barrierefrie trekkruiter for villreinbestanden på Hardangervidda.

Villreinspørsmålet har en mer enn 15 år lang historie, og fra regionale og lokale myndigheter er alle nødvendige avklaringer gjort for at staten ved Klima- og Miljødepartementet kan ta en beslutning omkring tiltak for nedbygging av barrieren som Rv.7 utgjør for villreinens trekk- og beitemuligheter på Hardangervidda. Således er ikke dette en løsning som er avhengig av hvilken status Rv.7 får i kommende NTP, men vi vil understreke de positive mulighetene som ligger i at Regjeringen ser dette i sammenheng. Avgjørelsen som skal fattes er til syvende og sist Stortinget sitt ansvar å fatte, men miljø- og klimaministeren må ta sitt ansvar for at avgjørelsen ivaretar villreinens behov for en Rv.7 i lang tunnel under Hardangervidda.

I dette brevet oppsummeres derfor hovedpunktene i budskapet som ble fremlagt for statsråden i møte 10. januar 2017.

En fremtidig satsning på Rv.7 og særlig en permanent, vintersikker tunnelloøsning for Hardangervidda er et vesentlig bidrag til å ta vare på en internasjonalt truet dyreart som Norge alene har æren av å huse størstedelen av den gjenlevende europeiske bestanden.

Vårt håp er at miljø- og klimaministeren griper den historiske sjansen som villreinen nå står overfor.

Med vennlig hilsen

Styreleder
Hardangerviddatunnelene AS

Tor Egil Buøen/s/
Styreleder
Interesseselskapet Rv.7

Punktvis oppsummering av hovedpunktene om Rv.7 og villrein:

- Villreinen er uløselig knyttet til vår egen kulturarv siden denne har vært menneskets viktigste byttedyr gjennom mange tusen år. Mennesket har fulgt etter villreinen fra sør i Europa og nordover etter hvert som istiden tok slutt og isen trakk seg tilbake.
- IUCN-kongressen 2016 – den Internasjonale naturvernunionens verdenskongress – kom med en oppdatering av den globale rødlisten for truede arter, og på denne listen blir nå villrein for første gang vurdert som truet.
- Bakgrunnen er at på verdensbasis har villreinbestanden de siste 25 årene blitt redusert med ca 40 % ifølge IUCN sitt ekspertpanel, fra om lag 4,8 millioner individer til 2,9 millioner individer. Blant de viktigste årsakene er at villreinen blir sterkt påvirket av fragmentering av leveområder, arealendringer og infrastrukturbygging. Halvparten av villreinen sine leveområde har forsvunnet de siste 150 år, og dette gjelder over hele den nordlige halvkule.
- 7 land i verden har villreinbestander og Norge har samlet sett 35.000 dyr som representerer stort sett hele den gjenlevende villreinbestanden i Europa.
- Oppstyking av leveområdene og fragmentering av disse er den største trusselen mot bestanden i dag. Flere barrierer bidrar til dette per i dag; Dovrebanen, E6, E 134 og Rv.7.
- Det eksisterer ingen konkrete planer om utbedringer av de nevnte vei- eller togforbindelsene som tar særskilt hensyn til villreinens behov med unntak av for Rv.7.
- Knyttet til Rv.7 er det gjort et omfattende kartleggingsarbeid med GPS-merking som over de siste 15 år har gitt viktig forskningsgrunnlag for å si noe om barrierevirkningene og påvirkningen disse har på bestanden av villrein. Oppsummeringen av denne forskningen er sammenfattet i rapport 1121 «Veget og villrein» fra NINA (Norsk Institutt for naturforskning) utgitt i 2015.
- Anbefalingen i rapporten er å etablere en tunnelløsning for Rv.7 under Hardangervidda og dermed fjerne barrieren som i dag hindrer villreinen tilgang til nordområdene som utgjør omtrent 1/5 av villreinens totale leveområde på Vidda.
- Erfaringene fra Finsetunnelene på Bergensbanen som ble etablert i 1993 viser at tunnelstrekningen må være en lengre sammenhengende strekning lagt i tunnel for å kunne gi effekt på villreinens trekkmønster. Til gjengjeld er barrierevirkningene som Bergenbanen i 70 år utgjorde for villreinen på Hardangervidda ikke lenger gyldig.
- Lang tunnel er den eneste fullgode løsningen for Rv.7, både med tanke på samfunnets behov for fremkommelighet og villreinens behov for et større beite- og trekkområde.
- Alle andre løsninger vil bli gjenstand for omkamper eller ikke gi den ønskede virkningen for villreinen.
- Korte tunneler vil fortsatt gi tilgang til Hardangervidda for den typen menneskelig aktivitet som utgjør en negativ påvirkning på villreinens aktiviteter, herunder kiting. Eksisterende veitrasé må derfor vinterstenges når lang tunnel er etablert. Nattestengning på sommerstid kan vurderes når denne skal holdes åpen som turistvei i sommermånedene. Dette vil medføre at lang tunnel også får en reell sommereffekt for villreinens trekk- og beitebruk.
- Lokalt ansvar tas av kommuner og fylkeskommuner i dag gjennom restriksjoner på arealbruk og ferdsel i naturområdene, men dette må følges opp av statlig ansvar i form av hvordan staten forvalter sine riksveier og de barrierevirkninger som følger av disse.
- Regional plan for Hardangervidda er et resultat av vedtak i tre fylkeskommuner (Buskerud, Hordaland og Telemark) som samlet har stilt seg bak kravet om å utvikle en lang Hardangerviddatunnel.
- Med en slik løsning vil gamle trekkruter kunne reetableres og styrke bærekraften i villreinbestanden gjennom bedre tilgang på beiteområder vinter- og sommerstid. Det økte tilgjengelige arealet vil også kunne tenkes å gi mindre sårbarhet for sykdom og parasittplager.
- En lang tunnelløsning vil også kunne redusere villreinbestandens sårbarhet i møte med klimaendringene og konsekvensene av disse.
- Der en lang tunnelløsning for Rv.7 over Hardangervidda bygger ned en negativ barriere for villreinen mht tilgang på beiteområder, så vil en tunnelløsning ved Rv.52 Hemsedal derimot bygge ned en positiv barriere som i dag hindrer uønsket blanding og genetisk utveksling mellom tamrein og villrein.